

Список використаних джерел

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua/>
2. Програма економічних реформ України на 2010–2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf.
3. Базилевич В. Д. Державні фінанси : навч. посібник / В. Д. Базилевич, Л. О. Баластрик / За заг. ред. В. Д. Базилевича – К. : Атіка. – 2004. – С. 18.
4. Геец В. М. Інноваційні перспективи України / В. М. Геец, В. П. Семиноженко. – Харків : Константа. – 2006. – 272 с.
5. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник : третє видання, доповнене та перероблене / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Львів : Видавництво Львівської політехніки. – 2011. – 844 с.
6. Комеліна О. В. Науково-методологічні основи формування інноваційно-інвестиційного механізму соціально-економічного розвитку регіонів України / О. В. Комеліна. – Автореферат дис. доктора екон. наук 08.00.05 – Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка Міністерства освіти і науки України. – Полтава, 2010. – 43 с.
7. Кобушко І. М. Шляхи покращення фінансування інноваційного розвитку в Україні з використанням міжнародного досвіду / І. М. Кобушко, Е. І. Гусейнова // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 2. – С. 124-130.
8. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посібник. – 2-ге вид., доп. і перероб / В. М. Опарін. – К. : КНЕУ. – 2002. – 240 с.
9. Оспіщев В. І. Фінанси : навч. посіб. / О. Г. Близнюк, Л. І. Ланкова, В. І. Оспіщев та ін.; за ред. І. В. Оспіщева. – К. : Знання, 2006. – 415 с.
10. Федулова Л. І. Концептуальна модель інноваційної стратегії України / Л. І. Федулова // Економіка і прогнозування. – 2012. – № 1. – С. 87–100.
11. Чухно А. А. Модернізація економіки та економічна теорія / А. А. Чухно // Економіка України. – 2012. – № 9. – С. 4–12.
12. Юрій С. І. Фінанси : підручник / За ред. С. І. Юрій, В. М. Федосова. – К. : Знання, 2008. – 611с.
13. Інновації в Україні : європейський досвід та рекомендації для України. – Том 3. – Інновації в Україні: пропозиції політичних заходів Остаточний варіант (проект від 19.10.2011 р.). – К. : Фенікс. – 2011. – 76 с. – (проект ЄС «Вдосконалення стратегій, політики та регулювання інновацій в Україні»)
14. Финансирование Инновационного Развития: сравнительный обзор опыта стран ЕЭК ООН в области финансирования на ранних этапах развития предприятий / Организация Объединенных Наций, Европейская Экономическая Комиссия : пер. с англ. – СПРАВИ. – 2008. – 214 с.
15. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
16. Офіційний сайт Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dknii.gov.ua>.

УДК 336.74

Островська Н. С., к.е.н., доцент,
Буковинський державний фінансово-економічний університет,
м. Чернівці

**Контролінг ризиків у банку
як метод формування банківського менеджменту**

Автором наведені теоретичні аспекти та необхідність формування контролінгу ризиків в комерційних банках України в період виходу з економічної кризи. Використання послуг банківського контролінгу є поширеним, але не розвиненим процесом в Україні для мінімізації банківських ризиків. Тому він потребує подальшого дослідження, аналізу та використання зарубіжного досвіду з врахуванням рівня розвитку банківської системи України та вдосконалення банківського менеджменту на основі проведених досліджень.

Ключові слова: контролінг ризиків, банківська сфера, банківський менеджмент, управління ризиками, ризик-менеджмент, комерційні банки, мінімізація ризику.

Авторами приведені теоретическі аспекти і необхідність формування контролінгу ризиків в комерційних банках України і аналізу системи банківського контролінга для мінімізації ризиків в період виходу з економічного кризису. Використання послуг банківського контролінга є розповсюдженим, але не розвинутим процесом в Україні. Тому він потребує в подальшому дослідженні, аналізі і використанні зарубіжного досвіду з урахуванням рівня розвитку банківської системи України і удосконалення банківського менеджменту в результаті проведених досліджень.

Ключевые слова: контролінг ризиків, банківська сфера, банківський менеджмент, управління ризиками, ризик-менеджмент, комерційні банки, мінімізація ризику.

The author presented the theoretical aspects and the need for the formation of risks' controlling in commercial banks in Ukraine while coming out of the economic crisis. Use of banking controlling is common, but not well-developed process in Ukraine to mitigate banking risks. Therefore, it needs further investigation, analysis and use of foreign experience, taking into account the level of development of the banking system of Ukraine and bank management improvement on the basis of the research.

Keywords: risks' controlling, banking, bank management, risks' management, risk management, commercial banks, risk minimizing.

Постановка проблеми. Діяльність комерційних банків за своєю природою пов'язана з ризиками, які змінюються в залежності від економічного та політичного стану в країні та за її межами. Але є чинники внутрішнього порядку, які підлягають контролінгу та регулюються внутрішніми розпорядженнями. Хоч дані чинники постійно змінюються під впливом зовнішнього середовища та інших функціональних впливів, таких як структура активів та пасивів, розпорядження регулятора, зміна нормативів, але регуляція їх конче необхідна. Розуміння суті ризиків, правильна оцінка та управління ними дозволяє уникати або мінімізувати ймовірні втрати, які виникають в роботі банків.

Аналіз останніх досліджень. Незважаючи на певну увагу, яка приділяється даній проблемі, ризики постійно потрібно вивчати, оскільки ця тема є складною і має тенденції щодо змін в залежності від економічної політики. Наявні методики щодо зменшення ризиків присвячені теоретичним підходам, класифікації, методам кількісної оцінки, але разом з тим, методам управління та контролінгу приділяється незначна увага.

В останні роки досить велика кількість вчених займається дослідженням поняття економічних ризиків в цілому та банківських ризиків зокрема. Особливо актуальними стали питання управління контролінгу ризиками, це пов'язане насамперед з посиленням конкуренції на банківському ринку, зі зміцненням положення банків та з усвідомленням керівництвом банків важливості управління та прогнозування ризиків.

Теоретичне завдання, яке ставлять перед собою вчені - це готовність до будь якого ризику та мінімальний вплив на роботу комерційного банку зовнішніх чинників. Вибрану стратегію в роботі банку потрібно вчасно корегувати та направляти. Оскільки методом мінімізації ризиків може слугувати контролінг то його вплив має бути досліджений на всіх етапах роботи банку.

Методологічні аспекти управління ризиками та їх класифікація розроблені Національним банком України та відповідають рекомендаціям Базельського комітету. Над даною проблематикою працюють ряд зарубіжних та вітчизняних вчених. У світовій та вітчизняній теорії і практиці проблеми регулювання ризиків банків досліджують Ю. Лаута, Ф. Пісчасов, О. Терещенко, Л. Примостка, О. Васюренко, Дж. Сінкі, П. Роуз. Але ці дослідження потрібно постійно поновлювати, оскільки з'являються нові види ризиків в залежності від економічної ситуації України та зовнішніх впливів на неї.

Виклад основного матеріалу. Органи банківського нагляду повинні досліджувати природу ризиків, давати адекватну їм оцінку, визначати причини виникнення та удосконалювати управління ними. Відстеження і контроль за мінімізацією ризиків – головне завдання яке стоїть перед науковцями та практиками. Неefективне управління банківськими ризиками призводить до збитків, які складають майже 8 % від чистого прибутку по всій банківській системі. Ця цифра може зростати в залежності від ефективності управління ризиками.

Головне завдання, яке стоїть перед науковцями та практиками – це вдосконалення теоретичних основ управління фінансовими ризиками та перевірка їх ефективності на практиці. Оскільки майже 80 % українських банків після світової економічної кризи, в основному, займались кредитною діяльністю, то більше уваги слід було приділити кредитним ризикам. Але в першому кварталі 2014 року на перший план вийшли валютні операції і видача кредитів значно зменшилась хоч потреба в них залишилась високою, а ризик ще зріс.

Важливим є також управління ризиком ліквідності, оскільки навіть незначне його підвищення відразу відображається на роботі банку, фінансовій системі в цілому та на життєвому рівні населення.

Прийнято було вважати що банківські ризики, перш за все, пов'язані з фінансовими втратами, а на їх збільшення впливають зміни обставин, досвід менеджерів, неправильне управління, зволікання з прийняттям рішень, але сьогодні диктує нові вимоги, які значно жорсткіші. Водночас потрібно мати кілька добре прорахованих варіантів прийняття рішень щодо мінімізації ризиків.

Тому нагальною потребою стала оперативність у прийнятті рішень в залежності від ситуації і не тільки економічної, а й політичної.

Для вирішення таких глобальних проблем потрібний новий підхід у вітчизняній банківській практиці, хоч у світовій уже відомий та випробуваний такий метод управління як контролінг. Досвід введення контролінгу ризиків необхідно адаптувати до вітчизняних комерційних банків оскільки контролінг – це не стільки контроль, скільки підтримка управлінських рішень у даній сфері. Контролінг ризиків – це координація, інформаційно-аналітична підтримка оцінки, контролю та мінімізації ризиків. Але ряд фахівців ототожнюють це поняття з наглядом за ризиками, натомість це підтримка ризик-менеджменту та правильність прийняття рішень у конкретних ситуаціях.

Проблема ризик-менеджменту надзвичайно актуальна для банківської системи. Мінімізація ризиків забезпечить можливість зменшення втрат при здійсненні банківських операцій. Адже навіть за найвмілішого управління банком і досконалих рецептів ведення банківської справи, уникнути ризиків повністю неможливо. Передбачити дію економічну чи політичну важко, а банківські ресурси реагують радше на паніку населення ніж на офіційні повідомлення політиків та економістів.

Панічним настроєм може завдячувати і той факт, що протягом трьох місяців 2014 року населення забрало з депозитних рахунків понад 100 млрд грн. Ця цифра вплинула не тільки на стабільність гривні, а і на валютний ризик, ризик інфляції та інші банківські ризики. Українці продовжують забирати з банків свої депозити. Так у березні їхній об'єм скоротився на 3,2 %, до 379,5 млрд грн у гривні та на 7,1 %, до 26,5 млрд доларів в іноземній валюті.

Формування золотовалютних резервів України є також наслідком політичної ситуації. На 1 січня 2000 року вони склали 1212,0 млрд доларів, на 1 вересня 2011 року – 38205,55 млрд доларів, а на початок 2014 року вони склали менше 15,0 млрд доларів. Тобто ризик зменшення резервів, а їх рівень має покривати об'єм трьохмісячного імпорту, це – 24 млрд доларів, настільки критичний, що Нацбанк «відпустив» долар у вільне плавання [3].

Цей непопулярний крок був необхідний, але ймовірність ризику зросла вдвічі. Стратегія роботи банків не була готова і стабільність гривні є під загрозою.

Прийнято вважати, що ризик в банківській діяльності є дії за не прозорих та не визначених обставин. Уникнути певних видів ризиків неможливо. Економічний ризик залежить від об'єктивних, притаманних ринковій економіці конфліктів. Керівництво банку повинно виявити, оцінити, локалізувати та проконтролювати кінцевий результат мінімізації. Важливо також проаналізувати причини виникнень ризиків, щоб уникнути їх надалі, а також кількісно оцінити їх рівень. Це дасть можливість визначити реальний ризик, а також встановити межі допустимого ризику для окремих банківських операцій і банку в цілому.

Сьогодні виявлені і систематизовані проблеми регулювання банківських ризиків, але умови політичної кризи та посткризового періоду економічної кризи, вимагають постійного контролю за цим процесом та нових методів його вдосконалення. Аналіз способів мінімізації банківських ризиків – це проблема світової банківської системи і над її вирішенням головну роль на себе взяв Базельський комітет з банківського нагляду. При введенні «Базель II» перед українською банківською системою виникли проблеми щодо застосування всіх принципів, особливо це стосувалось принципу щодо формування капіталу. Норматив достатності капіталу для покриття ризиків важко було запровадити оскільки методика розрахунків та оцінку операційних ризиків українські банки, були не зовсім готові здійснювати. Підходи для оцінки операційних ризиків Базельський комітет пропонував різні, але банк повинен вдосконалювати підходи засновані на застосуванні внутрішніх моделей

Визначення та причини появи банківських ризиків являються дискусійними. Все зводиться до непередбачених обставин, чинників, політичної ситуації, які призводять до втрат. А в деяких випадках їх не досліджують і шукають виходу з ситуації.

Базельський комітет схиляється до думки що ризик – це ризик контрагента, тобто невиконання ним своїх зобов'язань. Ризик втрат проявляється на будь яких стадіях виробництва і тому уникнути його повністю не вдасться. Банк повинен виробити систему для забезпечення інтересів кредиторів та вкладників, а це дасть змогу покращати довіру до всієї банківської системи.

Ризики визначені регулятором, вважаються регульованими. До них відносяться процентний, валютний, ринковий, кредитний, операційний, ризик з формування депозитів, ризик структури капіталу, ризик незбалансованої ліквідності та ризик менеджерських помилок. Комерційні банки, при правильному підході до аналізу, цей список можуть розширити щоб уникнути помилок при прийнятті управлінських рішень.

Очевидно, що до причин великих ризиків варто також віднести слабкий внутрішньобанківський контроль щодо управління ризиками, недоліки щодо застосування ціноутворення на депозити та кредити, а також на всі банківські продукти. Відсутність адекватних стимулів щодо обмеження або хеджування ризиків, призвело до ігнорування такої проблеми, хоч свідомо менеджери банків розуміли про неминучі наслідки кризових явищ. Після такого стресу для банківської системи менеджерам прийшлося змінити підхід щодо ролі керівництва банку, методик вимірювання ризику, стрес-тестування та корективи планів на випадок непередбачених обставин. Прозорість в роботі банку, яка допомагає зменшити невизначеність щодо можливих збитків, дала можливість більш чітко сформулювати вимоги контролюючих органів щодо управління ризиками.

Таким чином, визначились головні висновки щодо вдосконалення нагляду та управління банківськими ризиками. Перш за все потрібно й надалі

підтримувати принципи Базельського комітету щодо посилення дієвості та надійності механізму адекватності капіталу, який визначає Базель II. У фінансово-кредитних установах має бути зацікавленість у розробці глобальних, стратегічних планів щодо вимірювання всіх видів ризиків, які дають оцінку лімітам, резервам і капіталу в цілому. Встановлення світових стандартів мінімізації ризиків, в тому числі і визначення сум капіталу щодо конкретних сек'ютиризованих активів та фінансування з метою підтримки ліквідності під забезпечення високоліквідними цінними паперами які підкріплені активами. Зміни вимагає і співпраця регулятора та комерційних банків.

Сьогодні Національний банк України є не тільки регулюючим та керуючим органом, а й консультативним. Проводити аналіз та посилювати діючі настанови з практики управління ризиками, давати їм оцінку а не тільки контролювати, є першочерговим його завданням. Нажаль, протягом останніх років ці функції центрального банку були втрачені, натомість він став політично залежною інстанцією.

Сьогодні важко передбачити як зміниться робота банківської сфери після очікуваної інфляції чи прийняття законодавчої бази щодо готівкового обмеження. Обидва фактори можуть бути стимулюючими щодо зберігання грошових коштів на депозитних рахунках, якщо населення буде довіряти банківському сектору і навпаки, якщо населення розцінить дані фактори як чергову спробу банків не виконувати свої зобов'язання. Тому контролінг за ризиками, які можуть наступити, при певному повороті подій досить актуальний. Ризики потрібно не просто визначити, а й приймати певні управлінські рішення, а це можливо при довірі та співпраці. Комерційні банки нерідко несвоєчасно публічно розкривають інформацію яка б зменшувала невизначеність щодо масштабу потенційних збитків, пов'язаних з проблемними боргами. Основними інструментами вдосконалення управління ризиками і надалі повинно стати удосконалення методів проведення стрес-тестування, планування ліквідності, на випадок надзвичайних обставин, оцінка надійності системи ризик-менеджменту та поліпшення використання кредитних рейтингів.

Дія надійного механізму банківського ризик-менеджменту, проявляється в наступних його функціях:

1) розробка організаційних принципів, стратегій, політик, методик, процедур та регламентів щодо відстеження ризиків, яким піддається банківська діяльність;

2) оцінка ефективності проведеної політики управління банківськими ризиками і здійснення її оперативного коригування;

3) попередній аналіз та поточний контроль рівня прийнятих функціональними підрозділами банківських ризиків;

4) можливий вплив зміни зовнішніх умов на структуру і величину ризиків банку;

5) планування заходів з хеджування ризиків;

6) планування структури і рентабельності кредитного портфеля, портфеля цінних паперів, структури пасивів та ін.;

7) розрахунок і затвердження лімітів;

8) аудит та оперативна корекція управління ризиковими позиціями банку, включаючи здійснення конкретних процедур щодо своєчасної ліквідації «збоїв» у секторі банківських ризиків;

9) облік, підготовка та аналіз фінансової звітності банку;

10) подальший контроль над виконанням відповідними підрозділами банку всіх встановлених процедур у сфері управління банківськими ризиками.

Обґрунтування певної стратегії управління банківськими ризиками та підбір інструментів економічної політики у цій сфері повинні базуватися передусім на

чіткому визначенні характеру та видів можливих ризиків макроекономічної і фінансової стабільності, пов'язаних зі зростанням обсягів кредитування. Цей процес включає моніторинг і аналіз агрегованих даних за категоріями вкладників, позичальників, цілями кредитування, термінами та періодами фіксації процентних ставок, валютою розрахунків, а також іншими істотними параметрами, такими як наявність заставного забезпечення і джерел фінансування. Без такої комплексної оцінки неможливо з'ясувати, чи є фіксовані темпи зростання кредитування приводом для занепокоєння і як на них слід реагувати. Крім того, виключно важливе значення мають макроекономічні, макропруденційні та структурні фактори, в тому числі наявність макроекономічних дисбалансів, надійність і стійкість фінансової системи, якість і дієвість систем регулювання й нагляду, структура фінансової системи і фінансовий стан позичальників [5].

Українські комерційні банки використовують у своєму розвитку та вдосконаленні досвід зарубіжних банків і особливо це відчутно в період виходу з світової економічної кризи та політичних дисбалансів в Україні.

При розгляді та аналізі банківських ризиків слід враховувати специфіку українських підприємств та ментальність фізичних осіб. Упродовж останніх двох років найдорожчими (а відтак найпривабливішими для банків) на ринку депозитів юридичних осіб у національній валюті залишилися «короткі» депозити – від 1 до 3 та від 3 до 6 місяців. Таку ситуацію можна пояснити потребою підприємницьких структур вкласти гроші у власний розвиток, що часто не дає їм змоги здійснювати довгострокові вкладення. Тому саме юридичні особи мають найбільші фінансові можливості щодо розміщення надкоротких та коротких депозитів. Підвищення ж банком процентної ставки за «короткими» ресурсами у даному разі, може відігравати стимулюючого фактора для здійснення підприємством значного короткострокового внеску, що буде для банку, вигіднішим, ніж менший за обсягом депозитний вклад на довгий строк. При цьому слід ризик-менеджмент підлаштовувати під таку ситуацію та формувати фонди під ризики враховуючи економічну ситуацію в цілому. Регулятор мав би орієнтуватись в економічних нормативах враховуючи короткострокову перспективу, роблячи їх гнучкими. Адже в банківській діяльності важливим є ризик репутації. Вважається що він пов'язаний з операційними прорахунками, порушенням відповідних законів, постанов тощо. Цей ризик має особливу небезпеку для банків, оскільки сам характер банківських операцій передбачає наявність довіри з боку вкладників, кредиторів та інших учасників фінансового ринку. Той факт, що банк здійснює одночасно й активні, й пасивні операції, вказує на додаткові чинники ризику та зумовлює розробку особливого підходу до обмеження їх впливу, що отримав назву управління активами і пасивами.

Діяльність операційних підрозділів, застосування інформаційних технологій і реалізація концепції маркетингу, пов'язані з функціональними ризиками, які можуть не тільки негативно позначитись на репутації банку, а й негативно вплинути на капітал та прибуток. Але до цієї категорії ризиків можна віднести й зовнішні ризики, особливо ризик невідповідності умовам державного регулювання.

У банківській діяльності є особливістю те, що деякі ризики піддаються кількісній оцінці, а деякі прорахувати не можливо. Ті що піддаються такій оцінці, а це фінансові, пов'язані з несприятливими змінами в обсягах, доходності, вартості і структурі активів та пасивів, мають сформовані резерви. Банківські ризики, що не піддаються кількісній оцінці, а це функціональні ризики, які стосуються процесу створення будь якого банківського продукту чи послуги та форс мажорні зовнішні ризики, які також не менш небезпечні, але їх не можливо визначити та остаточно передбачити. Усі банківські ризики несуть у собі

наявний або потенційний ризик для надходжень і капіталу. А ще проява одного з ризиків може призвести до інших, наприклад: технологічного – це міра невизначеності щодо можливості понесення втрат, пов'язаних із витратами на усунення збоїв у роботі банківського обладнання. Для визначення їх оцінки використовуються в основному експертні методи, а це несе за собою додаткові витрати.

Сьогодні, як ніколи актуальний політичний ризик – це ступінь невизначеності того, що політична ситуація в країні негативно вплине на діяльність комерційного банку. Цей ризик пов'язаний з керівництвом банку, яке може бути причетне до відмивання грошей або мати протилежні політичні погляди і використовувати банківські ресурси не по призначенню. Під час економічних криз характерним є соціально-економічний ризик – це ступінь невизначеності щодо можливості погіршення економічної ситуації в державі, а відповідно і падіння життєвого рівня населення, що може негативно вплинути на діяльність банку.

Тому, у банківській практиці застосовуються безліч методик управління ризиками. Одні базуються на найпростіших розрахунках, інші – на складних з використанням динамічного моделювання. Вибір методик залежить від особливостей діяльності банку.

Процес управління ризиками повинен забезпечити можливість отримання обґрунтованих розрахунків ризиків, на які наражається банк у своїй поточній діяльності, а також визначити ймовірність виникнення надмірних ризиків у майбутньому [7].

Основними методами контролю за ризиками притаманними банківським операціям є запровадження лімітів. Вони бувають стандартні і використовуються всіма банківськими установами, але визначених лімітів ризиків немає. Вони встановлюються кожним банком окремо. Функціональні ризики мінімізуються шляхом удосконалення системи контролю та внутрішнього аудиту. Застосування спеціального програмного забезпечення, яке дає змогу виявити помилки та локалізувати збої у комп'ютерних програмах. Якщо рівень ризику з якоїсь причини не вдається мінімізувати, керівництво банку може прийняти рішення про його обмеження. Зниження ризику до допустимого рівня досягається методом обмеження операцій. Настає зменшення розмірів можливих втрат, скорочується ризиковий період та знижується ймовірність настання негативної події. Але разом з тим зменшується прибуток. Тобто ризик має бути виваженим і прорахованим.

Висновки. Отже, на сьогоднішній день відсутня єдина методологічна база інтегрованої системи управління ризиками. Все більше банки звертаються до іноземних методологій мінімізації банківських ризиків, а саме використання інструментарію банківського контролінгу ризиків. Завданням якого є не лише звіт про фактично здійснені витрати або отримані прибутки, а забезпечення топ-менеджменту компанії повною і якісною інформацією для прийняття рішень щодо планування майбутніх доходів і витрат.

Банківський контролінг – це незамінний компонент банківського ризик-менеджменту, що допомагає мінімізувати ризики. Основне завдання контролінгу банківських ризиків полягає в системно-інтегрованій інформаційній, аналітичній, інструментальній та методичній підтримці ризик-менеджменту на етапах стратегічного планування, ідентифікації, оцінки, управлінського впливу, аудиту та коригування банківських ризиків.

Система контролінгу являє собою якісну складову банківського ризик-менеджменту, яка дозволяє діагностувати ймовірні проблеми в зміні ризикової позиції і коректувати управлінські рішення до того, як дані проблеми переростуть в найгірші варіанти реалізації банківських ризиків.

Список використаних джерел

1. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» від 15.03.2004, № 104 / Національний банк України, Постанова // Сайт правової системи Нормативні Акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nau.kiev.ua>.
2. Лаута Ю. С. Створення системи контролінгу на промисловому підприємстві / Ю. С. Лаута, Б. І. Герасимов. – Тамбов : Видавництво «Тамбо», 2005. – 96 с.
3. Пісчасов Ф. Інструментарій контролінгу підприємства / Ф. Пісчасов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cfin.ru/management/controlling>.
4. Стефанюк І. Б. Поняття, сутність і причини виникнення контролінгу / І. Б. Стефанюк // Фінанси України. – 2005. – № 2. – С. 146-154.
5. Терещенко О. О. «Контролінг» та «управлінський облік» у теорії і практиці / О. О. Терещенко // Фінанси України. – 2006. – № 8. – С. 137-146.
6. Новітній словник іншомовних слів і виразів. – Мн. ; Харвест : ТОВ «Видавництво АСТ», 2001. – 976 с.
7. Журнал «Фінансовий Директор» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gaap.ru>.
8. Інтернет-портал для управлінців [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.management.com.ua>.
9. Електронна онлайн бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.books.br.com.ua>.
10. Соціальна мережа HR-менеджерів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kadry.ru>.
11. Risk Management Guidelines for Derivatives [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bis.org>.

УДК 330.332

Попова В. Д., к.е.н., доцент,

Буковинський державний фінансово-економічний університет,
м. Чернівці

Стан інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні

Проаналізовано стан інвестиційно-інноваційної діяльності економіки України на сучасному етапі. запропоновано основні заходи щодо її активізації.

Ключові слова: інвестиції, інновації, інноваційна діяльність, інвестиційна діяльність.

Проанализировано состояние инвестиционно-инновационной деятельности экономики Украины на современном этапе, предложены основные мероприятия, способствующие её активизации.

Ключевые слова: инвестиции, инновации, инновационная деятельность, инвестиционная деятельность.

The state of investment and innovation activities of Ukraine's economy at present is analysed, the main measures for its intensification are proposed.

Keywords: investment, innovation, innovation activity, investment activity.

Постановка проблеми. Інвестиції відіграють ключову роль у розвитку економіки будь-якої країни. Світовий досвід і практика формування в Україні ринкових відносин свідчать про те, що найважливішим чинником світового економічного зростання став інноваційний розвиток. Останнім часом в умовах глобальної конкуренції та створення інформаційного суспільства втратили свої домінуючі позиції такі джерела економічного розвитку екстенсивного типу, як праця та капітал. Проте посилився вплив іншого джерела розвитку – інновацій та маркетингу. Україна має достатньо високий природний ресурсний та науковий потенціал, який може забезпечити перехід економіки на інноваційний шлях розвитку. За рівнем забезпеченості основними факторами виробництва